Cliëntenraad GGZ Rivierduinen
Regio Duin- en Bollenstreek / Leiden

Jaarverslag 2015

De regio Duin- en Bollenstreek / Leiden omvat de gemeenten: Katwijk, Hillegom, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Teylingen (Sassenheim, Voorhout en Warmond) en Zoeterwoude.

CLIËNTENRAAD
GGZ Leiden &
Duin- & Bollenstreek

Inhoudsopgave

1. Het woord vooraf 3
2. Zorgfunctie herijken de medezeggenschap 5
   - 2.1. Acute psychiatrie 5
   - 2.2. Herstelondersteunende psychiatrie 6
   - 2.3. Wijkgerichte psychiatrie 7
   - 2.4. Generalistische basis ggz (GBGGZ) 7
   - 2.5. Poliklinische psychiatrie 7
3. Overzicht van adviezen 9
   - 3.1. Fit Your Body 9
   - 3.2. Werkgroep Gezonde Gedrag 9
   - 3.3. Inloop liep uit 10
4. Een weggeefwinkel voor al uw problemen 11
5. Bezoek van de cliëntenraad van GGZ Yulius 11
6. Deelnemerscommissie Movens 12
7. Platform Samenwerken Leiden 13
8. Contact met de achterban 14
9. Financiën 15
10. De Cliëntenraad in cijfers 16

1. Het Woord Vooraf

Beste lezer,

GGZ Rivierduinen is een fascinerende plek. Denk je toch echt de bodem bereikt te hebben, blijkt er altijd wel ergens een valluik naar een nog lager gelegen mijngang te kunnen worden geopend. Niettemin zal een toekomstig jaar zijn uiterste best moeten doen om het annus horribilis 2015 in pure narigheid te overtreffen. Nog nauwelijks bekomen van de bestuurscrisis en het aftreden van de volledige Raad van Toezicht in het najaar van 2014, kregen we op 16 februari 2015 als donderslag bij heldere hemel het bericht dat het contract van Dirkje Schinkelshoek, onze inmiddels gewaardeerde Directeur Algemene Zaken (DAZ), niet verlengd zou worden. Per direct, in feite gisteren dus. Een verbijsterde cliëntenraad en een administratief compleet stuurloos centrum achterlatend, want veteraan DAZ Peter Vader nam juist die week definitief afscheid. Hij zag zijn inspanningen van het voorgaande jaar, waarin hij zorgvuldig zijn opvolger had ingewijd in de geheimen van Rivierduinen, in rook opgaan. De cliëntenraad gaf hem een aardiger afscheidscadeau: een fraaie sculptuur met inscriptie. Onze Peter "Heintje" Vader was namelijk tientallen jaren de DAZ van *GGZ Leiden Langerdurende Zorg* geweest, hij bleef met enige omweg aan als DAZ van het samengevoegde *Leiden Lang & Kort* en ook de daarop volgende samensmelting tot *GGZ Duin- en Bollenstreek/Leiden* werd onder zijn solide leiding als ware het een HEMA musical gladjes op de rails gezet. Veranderingen zijn er om betreurd te worden; een stuk geschiedenis is verdwenen, we missen hem zeer.

Terwijl er nog gezocht werd naar leden voor een nieuwe Raad van Toezicht, werd een volgende, nu tijdelijke DAZ in de persoon van Suze Linders gevonden. Een vriendelijke vrouw, die al binnen drie weken na haar aantreden een makkelijke prooi vond om haar bezuinigings bijl op te laten landen: de cliëntenraad. Na 30 jaar (!) trouwe dienst voor de cliëntvertegenwoordiging en -medezeggenschap werd onze ondersteuner, coach en toeverlaat Bart Smith zomaar ontslagen. Mw. Linders meende dat zijn werk ook door een willekeurige boventallige kon worden gedaan. Immers: hoe moeilijk kan het zijn om een groep mensen met psychiatrische aandoeningen te ondersteunen? Ook Jolanda, onze zeer gewaardeerde ervaringsdeskundige ondersteuner, crisiskaart coach en fantastisch herstelsucces van Rivierduinen, mocht vertrekken. De cliëntenraad protesteerde tot aan de geschillencommissie, maar het mocht niet baten. De wet bepaalt dat een zorginstelling een cliëntenraad moet hebben, maar laat de mate waarin die raad serieus moet worden genomen aan de instelling zelf over. Vanzelfsprekend komt binnen de GGZ een raad met het woord "cliënt" erin er dan bekaaid af.
Onze raad was zo grondig in shock dat het bericht dat ook mw. Linders ergens in oktober van de ene op de andere moment haar congé kreeg nauwelijks meer tot beroering leidde. Er werd opnieuw voor een externe tijdelijke DAZ gekozen: Marga Haverman. En, ere wie ere toekomt, al na een paar maanden kunnen wij niet anders zeggen dan: kon ze maar blijven. Helaas, op het moment van schrijven heeft zij al een andere werkkring gevonden en tellen wij de dagen af naar haar vertrek.

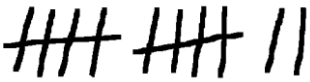

We zullen doorgaan ….
Het meest teleurstellende was wel dat niemand de moeite nam om het voor ons op te nemen. In nood leert een cliëntenraad zijn vrienden kennen en in ons sociale netwerk bleek opeens iedereen Haas te heten. Niemand protesteerde, niemand gaf een ongevraagd negatief advies, niemand stuurde een kaartje, niemand bood een sterke schouder om op uit te huilen. Toch ietwat ontluisterend in een organisatie die zorg voor cliënten hoog in het vaandel heeft. In de loop van het jaar, nam daarom een groot aantal leden afscheid van de raad, of ze vielen dusdanig terug in hun herstel dat hun psychiater een opname of een time-out voorschreef. In dit jaarverslag vindt u de activiteiten van de raadsleden die om velerlei redenen hebben geprobeerd de cliëntenraad draaiende te houden en er het beste van de maken.

Rivierduinen

CLIENTENRAAD GGZ Leiden

Het dappere besluit om voorlopig zonder ondersteuner verder te gaan, is unaniem genomen en betekent dat cliëntenraadsleden bereid zijn om belangeloos een tandje bij te zetten om de medezeggenschap van cliënten op de kaart te houden. En er is ondanks alles toch ook veel werk verzet. De deelnemerscommissie heeft zich erg druk gemaakt rond de verhuizing van Movens naar de huizen van de buurt in Leiden. De vrijwilligers van de weggeefwinkel hebben wederom vele weekenden opgeofferd om de cliënten van het terrein Endegeest een welkom, een kopje koffie en een luisterend oor te bieden. Er is succesvol gestreden om een inloop open te houden en voorzichtig aansluiting gezocht bij de participatiemaatschappij. Iedereen heeft enorm haar of zijn best gedaan en ik ben extreem trots op iedereen.

Niettemin kende 2015 vooral schaduwzijden. De zich voortdurend inwerkende directie kwam nauwelijks toe aan het formuleren van beleid, laat staan het vragen van advies. Nog vaker dan anders werd de raad voor voldongen feiten gesteld en bleken adviesplichtige veranderingen zomaar doorgevoerd en terugdraaien onmogelijk. De revolutionair nieuwe werkwijze van de cliëntenraad (medezeggenschap langs de lijnen van de zorgfuncties, zie § 2) kende in het voorjaar nog een paar successen, maar was nog niet voldoende geworteld om het zonder de enthousiaste ondersteuning van Bart en Jolanda te kunnen stellen. De facto kwamen de adviserende activiteiten van de cliëntenraad tot stilstand.

Kortom: 2015 - een jaar dat zo snel mogelijk vergeten moet worden.

Namens de Cliëntenraad van GGZ Rivierduinen, Duin- en Bollenstreek/Leiden wens ik iedereen veel wijsheid, vrede en een andere achternaam,

Caroline Angenent, voorzitter

Een anoniem jaarverslag: Blame it on the Google

We kunnen inmiddels niet meer zonder het internet. Alles is er te vinden, onze kennis is geëxplodeerd, we zijn allemaal gelukkiger geworden. Helaas is er ook een keerzijde: dankzij nieuwsgierige zoekmachines is inderdaad *alles* te vinden. Dus ook de namen van onze leden. Konden die vroeger veilig aan het papier van het jaarverslag worden toevertrouwd in de wetenschap dat de verspreiding beperkt bleef tot een zéér select gezelschap binnen GGZ Rivierduinen ☺, tegenwoordig staat zo'n verslag vanwege het milieu op het internet (zie: www.clientenraden-rivierduinen.nl) en is iedere naam vogelvrij. Niet iedereen vindt opduiken in een jaarverslag van de cliëntenraad de beste manier om aan familie, de buurt of werkgever te vertellen dat hij cliënt is of was bij een GGZ instelling. Daarom vindt u in dit verslag voornamelijk voornamen.

En zo namen we in 2015 dus afscheid van Anuschka, Bart, Conny (pseud.), Esther, Hans, Jenny, Jolanda, Kees,Marieke, Miranda, Lars, Nardy, Nico, Peter en Sonja. Gelukkig blijven zij zich in andere hoedanigheden onvermoeibaar inzetten voor cliënten van de GGZ.

CA

WIE DIT LEEST IS ER GELUKKIG

Loesje

2. Zorgfuncties herijken de medezeggenschap

2015 had het jaar van de herijkte medezeggenschap moeten worden. De Rivierduinenbrede reorganisatie van de zorg langs vijf zorgfuncties (gbggz, poli, acuut, wijk, herstelondersteunend) had immers de medezeggenschap grotendeels buitenspel geplaatst. De zorgfuncties zijn namelijk als onafhankelijke, resultaatverantwoordelijke eenheden neergezet, ieder onder leiding van twee directeuren. Organisatorisch lijken ze dus op de regionale centra, maar dan zonder de stoorzender van de medezeggenschap. De regionale directies zijn verantwoordelijk voor de financiën van hun eigen centra, maar zij moeten tegelijk voldoen aan de eisen die de vijf afzonderlijke zorgfuncties stellen, terwijl die zorgfuncties zelf intern ook 'winst' moeten maken. Er ontstaat zo een soort matrix:

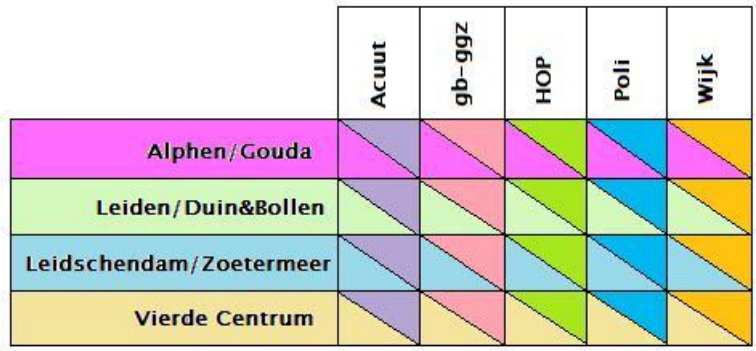

Zowel directie als cliëntenraad hebben in dit tamelijk onoverzichtelijke geheel dus te maken met stukjes beleid waar zij "niets" over te zeggen hebben. Bovendien (dit hebben wij van horen zeggen, natuurlijk) biedt deze inrichting van de zorg minder transparante directies de mogelijkheid om zich bij de vragen van hun cliëntenraad te verschuilen achter de eisen van de zorgfuncties.
Om deze lacune op te vullen was de cliëntenraad al in 2014 begonnen met een experiment om de medezeggenschap ook langs de lijnen van de zorgfuncties te structureren. Het moment was gunstig, want als gevolg van de snelle fusie van drie centra (Leiden Langdurende zorg, Leiden Kortdurende zorg en Duin- en Bollenstreek) had de cliëntenraad Duin&Bollen/Leiden opeens zo'n 35 leden en vier ondersteuners en daarmee voldoende menskracht om het experiment te wagen. In 2014 waren er zo´n 10 vergaderingen aan de nieuwe medezeggenschapsstructuur gewijd die in 2015 zijn beslag had moeten krijgen. Het was een ingewikkeld proces en niet iedereen haalde de eindstreep, maar geleidelijk aan verbond een ieder zich met de zorgfunctie waar hij of zij de meeste affiniteit mee heeft. Sommigen bogen zich enthousiast over de onderliggende beleidsstukken of zochten contact met de diverse managers van de zorgfuncties, anderen maakten systematisch contact met cliënten die onder de 'eigen' zorgfunctie vallen. De uitdaging was om de pluspunten te ontdekken van het werken met zorgfuncties en de specifieke problemen in kaart te brengen waar cliënten binnen deze zorgfunctie tegenaan lopen.
2015 begon hoopvol met werkgroepen acuut, HOP etc. binnen de cliëntenraad, die langzaam grip kregen op de eigen zorgfunctie. Helaas gooide het ontslag van al onze ondersteuners roet in het eten. De hele raad was in rep en roer en enige maanden lang ging alle energie uit naar de vraag "waarom?". De nieuwe structuur was nog niet stevig genoeg verankerd om het zonder ondersteuning te kunnen stellen en is in 2016 weer grotendeels teruggedraaid naar het oude stramien. Niettemin zijn er nog wel enkele successen te benoemen.

2.1 Acute psychiatrie

De werkgroep acuut bezocht de opnameafdelingen volwassenen in Leiden en Voorhout. Met de managers werd gesproken over de invoering van het High and Intensive Care-concept en de problemen rond het terugdringen van separaties en de kwaliteit van de maaltijden. Daarnaast werden bijeenkomsten over Intensive Home Treatment (IHT), de HIC en 113-online bijgewoond en er is gepraat met de Kwaliteitsgroep Suïcide Preventie. Relatief nieuw is het concept van de Acute Dag Behandeling (ADB) op 'stoelen', in plaats van bedden. Cliënten die meer zorg en aandacht nodig hebben dan een IHT team kan bieden, kunnen op deze tussenstap tussen thuis en klinisch bed terecht. Per dagdeel kunnen tien cliënten terecht bij

de ADB en de stoelen zijn altijd bezet. Ironisch genoeg klagen cliënten van deze zorgfunctie er vooral over dat de opnametijd is bekort ("Je staat zo weer op straat"), terwijl cliënten in crisis volgens zeggen geen bed kunnen krijgen en tegen wil en dank dan maar thuis worden behandeld met (nood)medicatie.

De problemen rond het verkrijgen van een Bed-op-recept (BOR), waren voor de cliëntenraad aanleiding om het onderzoeksbureau EEVAA te verzoeken onderzoek te doen naar nut en noodzaak van de BOR vanuit cliëntenperspectief. Een BOR is een soort vrijkaartje voor een bed in de kliniek. Soms houden cliënten het thuis alleen niet meer uit, ze voelen een crisis opkomen en hopen die te kunnen voorkomen door een nacht in de kliniek door te brengen. Daar is immers de hele nacht een hulpverlener waar tegenaan gepraat kan worden en die desnoods door fysiek ingrijpen kan voorkomen dat de cliënt zichzelf wat aandoet. Een BOR wordt door veel cliënten beschouwd als een soort vangnet: als je weet dat het er is, durf je veel meer zelf. Sommige cliënten hebben al tientallen jaren een BOR, maken daar eigenlijk nooit gebruik van, maar moeten er niet aan denken dat het ze afgenomen wordt. Al snel in het onderzoek werd duidelijk dat ook de Telefoon-op-recept (TOR) een dergelijke crisisvoorkomende functie dient en deze werd ook meegenomen in het onderzoek.

Het onderzoek werd in de nazomer van 2015 uitgevoerd en de resultaten werden op 3 december gepresenteerd. Het thema bleek te leven onder cliëntenraden, want vanuit heel Nederland was er belangstelling voor de uitkomsten van het onderzoek. Hoewel de cliëntenraad natuurlijk wel wist dat er problemen waren, waren we toch onplezierig verrast door de cijfers waarmee bureau EEVAA onze vermoedens kwantificeerde. Cliënten rekenen er echt op dat het verblijf in de kliniek hen zal helpen de nacht ongeschonden door te komen en als ze onverwacht niet in de kliniek terecht kunnen, raken ze echt in de problemen. Één op de drie zelfs zozeer dat ze door de politie van een gevaarlijke plek moeten worden verwijderd, met diepe snijwonden op de eerste hulp van een ziekenhuis terecht komen, of alsnog in een crisis opgenomen worden. De schokkende uitkomsten van dit onderzoek vindt u op onze website (http://clientenraden-rivierduinen.nl/bor-vanuit-clientenperspectief/).

Naar aanleiding van dit onderzoek is inmiddels een werkgroepje ingesteld om het BOR/TOR-protocol te herzien. Hierin is ook de cliëntenraad vertegenwoordigd.

2.1 Herstelondersteunende Psychiatrie (HOP)

De naam van deze zorgfunctie wekt verwarring bij onze leden: heel Rivierduinen werkt toch herstelondersteunend? De werkgroep met de slecht gekozen naam trekt niettemin de meeste belangstellenden – een aanzienlijk aantal van onze leden valt namelijk zelf onder deze zorgfunctie. Het bezoeken van de beschermde woonvormen, dat even stil heeft gelegen toen de interne werkgroep Wonen&Verblijf van de cliëntenraad werd opgeheven, komt weer op gang.

Een hardnekkig probleem blijft dat hulpverleners en begeleiders zich er onvoldoende van bewust zijn dat cliënten ook echt *wonen* in de beschermde woonvormen. Hulpverleners, huismeesters, schoonmakers, allen komen ongevraagd en vaak onaangekondigd de huizen en kamers binnen en men realiseert zich te weinig in feite bij iemand thuis op bezoek te zijn. Klachten van cliënten over hun woonsituatie worden niet altijd serieus genomen. Een slepend geval bleef een telefoon in een van de huizen, die het soms wel, soms niet deed. Pas toen er na anderhalf jaar (sic!) klagen een vakman bij gehaald werd, ontdekte deze het euvel: twee gekruiste draadjes in het muurcontact. Op een ander adres slaagde de begeleiding er maar niet in om tijdig het meest recente schoonmaakrooster op te hangen. Tot hun grote ergernis hoorden bewoners telkens pas om 8 uur 's morgens dat de schoonmakers die dag hun kamers een grote beurt kwamen geven, zodat ze er wegens verplichtingen elders niet altijd bij konden zijn. De cliëntenraad heeft dit aspect nadrukkelijk meegenomen in het eisenpakket voor de nieuwe schoonmaakleverancier. De groep in Beschermd Wonen Centraal in Noordwijkerhout werd iedere dag voor het blok gezet: de maaltijd ophalen tussen 11.45 – 12.15, of anders maar zonder eten naar bed. Gelukkig lijkt een en ander daar inmiddels al tot tevredenheid te zijn opgelost.

2.3 Wijkgerichte psychiatrie

In de loop van 2015 gingen overal in het gebied van Duin&Bollen/Leiden gecertificeerde FACT-teams (wijkteams-psychiatrie) aan het werk. In de ideale samenstelling maakt ook een ervaringsdeskundige deel uit van zo'n wijkteam, probleem is echter dat de zorgverzekeraar niet voor de inzet van deze mensen wil betalen. Een oplossing wordt deels gezocht in het aanstellen van ervaringsdeskundigen die tevens Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundige (SPV) of psycholoog of psychiater zijn – beroepen waar de zorgverzekeraar wel voor wil betalen. De Werkgroep Wijk vindt dit een rare constructie en stelt hier vragen over aan Zorg en Zekerheid, de grootste zorgverzekeraar in het werkgebied van Rivierduinen. Z&Z meent dat de marges in de bekostiging van de wijkzorg voldoende ruimte bieden om extra mensen in te zetten.

De Werkgroep Wijk heeft drie maal overleg gevoerd met de Manager Wijk, maar de wijkteams zelf houden contact met de cliëntenraad enigszins af. De cliënten van deze zorgfunctie wonen meest zelfstandig en zijn dus bijzonder lastig te bereiken voor de werkgroep. Cliënten van de wijkteams met wie de leden van de cliëntenraad persoonlijke contacten hebben, zijn gevraagd naar hun ervaringen. Velen zijn door de nieuwe inrichting van de zorg hun oude behandelaar kwijt geraakt, maar hebben zich bij deze zoveelste verandering in hun behandeling neergelegd. Zij zeggen in grote lijnen tevreden te zijn met de hulp die door de FACT teams wordt geboden. Eenzaamheid speelt wel een rol: ambulante zorg van een FACT-wijkteam ontvangen betekent voor een cliënt die niet in crisis is, dat hij/zij om de veertien dagen een half uurtje iemand van het team op bezoek krijgt.

Overigens mag de afkorting *FACT* niet meer gebruikt worden, omdat een snel typje dat als merk gedeponeerd schijnt te hebben. *Wijkteam psychiatrie* is ook wel zo duidelijk.

2.5 Generalistische Basis-GGZ (GbGGZ)

De GbGGZ is een tekentafelgedrocht dat hinkt op twee interpretaties van een 'basale' behoefte aan zorg:de behandeling van een eenvoudige problematiek versus een gering aantal behandelmomenten. Dat geeft problemen in de bemensing van deze zorgfunctie. Voor het behandelen van cliënten met een 'basale' = eenvoudige problematiek kunnen minder specialistische (lees: goedkopere) hulpverleners ingezet worden. Maar Den Haag heeft bedacht dat dit "basisproduct" ook geschikt is voor cliënten die kampen met een zware, complexe psychiatrische problematiek die zich gedurende langere tijd in een stabiele fase bevinden. Deze cliënten slikken echter als regel een complexe cocktail aan medicatie en zij moeten ter controle dus door de psychiater, de zwaarste en duurste specialist worden gezien.

Behandelen op afstand toegejuicht door verzekeraar

Rivierduinen heeft lange tijd getwijfeld of deze basiszorg wel aangeboden moest worden. Het aanbod moet concurreren met zowel de "gratis" PraktijkOndersteuner Huisarts (POH-ggz), als met vrijgevestigde psychologen en psychiaters en vindt niet veel aftrek. Het advies vanuit de werkgroep om een soort reisgids voor de huisartsen te ontwikkelen, zodat hij/zij samen met de patiënt gericht een paar basismodules kan "boeken", werd ook in 2015 genegeerd.

Vanuit Rivierduinen zijn een aantal medewerkers als POH-ggz bij huisartsen in de buurt gedetacheerd. De werkgroep GbGGZ heeft plannen gemaakt om met deze hulpverleners te gaan praten, maar dit is door de omstandigheden in een voornemen blijven steken.

2.4 Poliklinische psychiatrie

Ook de werkgroep Poli heeft problemen met het bereiken van de achterban. Cliënten in de wachtkamers zitten veelal gespannen te wachten tot hun therapie begint en hun hoofd staat slechts zelden naar een praatje met de cliëntenraad. De werkgroep doet een ronde langs alle wachtkamers van het centrum, tenminste, voor zover ze die kunnen vinden, want de routebeschrijvingen van de website laten nogal te wensen over. De routebeschrijving verbeteren wordt dan ook de eerste van een groot aantal aanbevelingen die de werkgroep doet.

Foto: de "inloop" in de kliniek in Voorhout

Alle teams reageren op ons verslag en stellen verbeteringen in het vooruitzicht. Jammer dat de goedkope oplossing (die we toejuichen en waarvan we alleen adviseren om de perforatie van het 'bordje' af te knippen), nu zal worden vervangen door een 'echt' bordje. En ook jammer dat ons advies om in Voorhout een ideeënbus weg te halen, omdat deze als prullenbak wordt gebruikt, stuit op een 'njet'. Beetje dwarsliggers, daar in de polder.
Zie: http://clientenraden-rivierduinen.nl/wachtkamertour-2015/ voor het verslag van de wachtkamertournee.

De werkgroep poli heeft ook deelgenomen aan de Werkgroep Informatie en Profilering Poli – intern bekend onder de minder scabreuse afkorting *BlomCom*. Dit is een interdisciplinair groepje dat zich onder leiding van A. (Albert) Blom boog over het stroomlijnen van het intaketraject van cliënten. Daarbij was nadrukkelijk aandacht voor de inhoud van de informatie die cliënten in elk stadium van hun behandeltraject ontvangen en tevens voor het moment en de manier waarop deze informatie aan de cliënten wordt gecommuniceerd.

"De route van Clara" wordt een begrip. Clara staat voor een willekeurige cliënt van Rivierduinen. Deze Clara meldt zich aan, komt voor een eerste gesprek, wordt uitgenodigd voor de ROM, komt op een wachtlijst etc, etc. Ieder stapje dat Clara binnen Rivierduinen neemt, is uitgeschreven en de informatie die Clara op elk moment moet ontvangen is minitueus doorgenomen en beoordeeld op inhoud en stijl.

Zelfsturende behandelteams zijn in deze context een zorgenkindje. Als voorbeeld: het kost zes bijeenkomsten voordat we er als cliëntenraad in slagen om de *BlomCom* ervan te overtuigen dat het handiger is als brieven die een cliënt ontvangt zijn geschreven vanuit het perspectief van de cliënt. En als er dan na anderhalf jaar eindelijk een tekst ligt waar we als cliëntenraad redelijk achter kunnen staan, komt er doodleuk het bericht uit de Bollenstreek dat ze daar de brief weer hebben aangepast. Allerlei informatie die alleen vanuit het perspectief van Rivierduinen belangrijk is, is er aan toegevoegd en – erger –informatie die voor de cliënt belangrijk is, staat er niet meer in. En zo heeft elk voordeel weer een nadeel.

Iedere 'Clara' volgt eenzelfde traject op maat

3. Overzicht van adviezen

Het adviesrecht van de cliëntenraad, vastgelegd in de Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen, is een belangrijk middel om vanuit het cliëntenperspectief invloed uit te oefenen op de zorg en het beleid van de directie. Zoals al in het voorwoord aangegeven, "liep" het centrum Duin- en Bollenstreek/Leiden in 2015 niet zo lekker. Er werden als gevolg van alle directiewissels maar weinig adviezen gevraagd en weinig gegeven. Op de website staan de voornaamste gevraagde en ongevraagde adviezen toegelicht. Hieronder een paar pijnpunten die het hele jaar op de agenda stonden.

3.1. Fit Your Body

Dwars door alle veranderingen in directie en medezeggenschap heen, bleef Fit Your Body het hele jaar op de agenda staan. Het sportconcept met de rare naam is een jaar of tien geleden op het Bavo-terrein in Noordwijkerhout begonnen. Er is toen stevig ingezet op het in beweging brengen van de bewoners van het terrein. Personeel was betrokken en de familie droeg een steentje bij. Omwonenden, die door het Hafakker integratie-wonen meer dan normaal bij de ggz "om de hoek" waren betrokken, gingen ook meedoen en op een gegeven moment was er een vaste kern van meer dan 250 mensen wekelijks aan het sporten, onder leiding van ervaringswerkers en gediplomeerde sporttherapeuten. Een schoolvoorbeeld van integratie en participatie.
Helaas, aan alle goede dingen komt een eind. De bezuinigingen maakten korte metten met de plannen tot nieuwbouw van de sterk verouderde klinieken op het Bavo-terrein. Voor de (oudere) bewoners van deze klinieken werden geschikte plekken in de regio gevonden bij ketenpartners als Topaz en Marente, waarna het grootste deel van het terrein, waaronder het sportcomplex, te koop werd gezet. De deelnemers van Fit Your Body werden vriendelijk verzocht om voortaan naar het sportcomplex op terrein Endegeest in Oegstgeest te fietsen.

Negentig procent van de kernploeg haakte af, maar een aantal volhouders en een paar hechte vriendengroepjes vinden de sportactiviteiten zo waardevol dat zij de extra inspanning voor lief nemen. Onder hen ook een voetbalteam dat al 18 jaar op vrijdag een balletje trapt. Echter, Oegstgeest was niet goed op ze voorbereid. Of er was geen zaal beschikbaar, of geen personeelslid om toezicht te houden, of de ervaringsdeskundige mocht de sleutel niet beheren. Kortom, waarom makkelijk doen als het ook moeilijk kan? Daarom werd Fit Your Body en speciaal dit voetbalteam in 2015 een vast agendapunt. Gezien de verkoopplannen die er nu voor het hele Endegeestterrein liggen, zal het FYB-concept waarschijnlijk ook in 2016 een vast agendapunt blijven.

3.2. Werkgroep Gezond Gedrag

Langzamerhand dringt het idee door dat er misschien meer factoren een rol spelen in het ontwikkelen en in stand houden van een psychiatrische stoornis, dan alleen wat moegestreden synapsen. En als een gezonde geest een brug te ver is, dan is een gezond lichaam wellicht wel binnen bereik: de werkgroep Gezond Gedrag werd in het leven geroepen. Het leverde de interessante combinatie op van tanige sport- en bewegingstherapeuten in trainingspak aan één tafel met nicotine-verslaafde cliënten die chocolade als motor van hun bestaan zien.
Een haalbaar doel was al snel gevonden: de *behandelaren* moeten gezonder gaan leven, zodat zij een aantrekkelijk rolmodel voor de cliënten worden. De onderhandelingen zijn nog gaande.

3.3. Inloop liep uit

Het centrum Duin&Bollen/Leiden heeft sinds jaar en dag vijf inlopen speciaal voor (ex-)ggz cliënten: de inloop bij Beschermd Wonen Centraal in Noordwijkerhout, het Creatief Atelier in Lisse, de Poolster in Katwijk, de inloop van DAC-Movens aan de Flevoweg in Leiden en het theehuis op het terrein Oegstgeest. Met de invoering van de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) op 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk geworden voor (de financiering van) deze inlopen. De meeste gemeenten in het gebied van DB/L werken op dit punt samen in het regionaal samenwerkingsverband Holland-Rijnland. Het centrum DB/L onderhandelde voor 2015 succesvol met Holland-Rijnland: de inlopen bleven open. Echter, de onderhandelingen voor 2016, die medio 2015 van start gingen, verliepen veel minder gunstig. Holland-Rijnland stelt dat ze door de bezuinigingen keuzes moeten maken en de gemeenten willen alleen nog algemene inlopen faciliteren, waar alle kwetsbare burgers welkom zijn. Sluiting van de bestaande inlopen lijkt een feit.

De cliëntenraad weigert zich hierbij neer te leggen. De Poolster in Katwijk dreigde het eerste slachtoffer te worden. Rivierduinen wilde akkoord te gaan met het voorstel om deze cliëntgestuurde inloop te verplaatsen naar een al bestaande inloop elders in Katwijk. Bijvoorbeeld naar het nieuwe onderkomen van De Brug, gezellig samen met (ex-) alcoholverslaafden een bakkie doen, of naar de bejaardensoos in het buurtcentrum. De cliëntenraad is het niet eens met de opgevoerde kosten voor de Poolster en spreekt in bij de gemeente Katwijk. De inlopers van de Poolster zijn niemand tot last en inmiddels zo empowered door het feit dat zij zelf deze inloop draaiende houden, met minimale bemoeienis van Rivierduinen, dat ze zich ook open stellen voor andere kwetsbare mensen uit de buurt. Wel integratie dus, maar op eigen voorwaarden. Wethouder Mostert zegt persoonlijk toe dat de Poolster (voorlopig) op de huidige plek kan blijven. Mocht Holland-Rijnland problemen maken, dan betaalt de gemeente Katwijk zelf voor deze inloop.

De andere inlopen zijn minder gelukkig. DAC Movens verhuist van de Flevoweg naar twee “huizen van de buurt” van Libertas Leiden. De activiteiten worden over deze twee locaties verdeeld, maar alleen het buurthuis De Kooi behoudt een inloop. Het creatief atelier in Lisse kan waarschijnlijk open blijven, maar in Noordwijkerhout wordt de locatie van de inloop (op het terrein van Rivierduinen zelf) als ‘te specialistisch’ beoordeeld. De gemeente Noordwijkerhout oordeelt dat de bewoners makkelijk naar een inloop in het dorp kunnen en wil niet langer de gemeenschapsruimten op het terrein subsidieren. Ook het theehuis van Endegeest wordt louter als een kostenpost gezien. De bedreiging komt daar van twee kanten: niet alleen weigert de gemeente Oegstgeest voor deze inloop te betalen, maar als de Raad van Bestuur na de zomer uit het Kasteel Endegeest vertrekt, worden de gebouwen op het terrein, inclusief het theehuis allemaal verkocht en blijft er niets meer over de cliënten over. Medio 2016 vecht de cliëntenraad nog steeds voor het openhouden van deze locatie, want de normaliserende waarde van zelfstandig ergens, buiten de afdeling, een kopje koffie te kunnen gaan drinken kan niet worden overschat.

Libertas Leiden

Speerpunt in dezen is al ruim een jaar de pogingen van de cliëntenraad om inzage te krijgen in de cijfers: wat kost zo’n inloop nu precies? Een bepaald percentage van het geld dat de zorgverzekeraar en het zorgkantoor voor de behandeling van onze cliënten betalen (de DBCs en ZZPs), is bestemd voor het organiseren van dagactiviteiten. Om hoeveel geld gaat het hier precies en waaraan wordt dat besteed?

4. Een weggeefwinkel voor al uw problemen

De kleding-weggeefwinkel op het terrein Oegstgeest is een groot succes. De winkel is op de eerste en derde zaterdag van de maand geopend en de vrijwilligers van de cliëntenraad verwelkomen per keer tussen de 15 en 35 cliënten. De winkel is zo populair dat een maximum van vier kledingstukken per bezoeker per keer moest worden ingesteld. Ruim 2500 stuks kleding en schoenen hebben in 2015 een nieuwe eigenaar gekregen. Vooral met een donatie van een paar honderd stuks nieuwe broeken en overhemden van een grote maten winkel hebben we een aantal wat forser gebouwde cliënten erg blij kunnen maken. Bezoekers zijn veelal afkomstig van het terrein en uit de beschermde woonvormen in Leiden en Oegstgeest, maar er is ook een regelmatige bezoeker die op de fiets helemaal uit Hillegom komt, speciaal voor de zaterdagse gezelligheid. De kleding is vaak niet meer dan een aanleiding om met iedereen in gesprek te gaan. We zijn de samenwerkende kerken van Oegstgeest daarom erg dankbaar voor de donatie van thee en koffie en geestelijk verzorger Jan Biemans voor de lekkernijen die hij iedere keer voor onze bezoekers achterlaat.

Op 14 februari vierde de weggeefwinkel op grootse wijze zijn één jarig bestaan met lekkere hapjes, diverse optredens, een disco en een flitsende modeshow. Het altaar werd opzij geschoven en in het midden van de ruimte werd in een heuse catwalk ingericht. Enkele vrijwilligers lieten zien wat voor geweldige kleding, van strandmode tot sollicitatiepakje, in de rekken van de weggeefwinkel te vinden is. De moedige amateurmodellen kregen achter de schermen deskundig advies van een voormalig Nederlands topmodel, zodat de show heel professioneel oogde.

Halverwege het jaar ontvingen we ook een enorme hoeveelheid boeken van een herstelgerichte boekwinkel in Den Haag. Er is een soort leensysteem voor verzonnen en de cliëntenraad had plannen voor een bibliotheek, waarin wellicht een participatiebaan voor een ex-cliënt zou kunnen worden gecreerd. Helaas staat het Kruispunt en daarmee de weggeefwinkel op de nominatie om verkocht te worden. Het bibliotheekplan is daarom even in de wacht gezet.

5. Bezoek van de cliëntenraad van GGZ Yulius

De pogingen om contact te leggen met cliëntenraden van andere GGZ instellingen wierp in 2015 vrucht af, toen de cliëntenraad van Yulius het langverwachte tegenbezoek bracht. Het bezoek begon met een rondgang over terrein Endegeest, waar we konden pronken met drie gloednieuwe klinieken, waaronder één die weliswaar niet zo geschikt is voor het doel waarvoor hij moet dienen, maar die niettemin voor het ontwerp diverse internationale architectuurprijzen heeft gewonnen. Naast de weggeefwinkel werd natuurlijk ook het kasteel Endegeest bezocht, met daarin de beroemde blauwe kamer. De mensen van Yulius waren danig onder de indruk. Descartes heeft hier immers nog gewoond; de filosoof aan wie de westerse wereld het onderscheid tussen lichaam en geest te danken heeft en die daarmee ook in de geschiedenis van de psychiatrie een prominente plek heeft.

Yulius
VOOR GEESTELIJKE GEZONDHEID

Toen in optocht naar Rijnveste, waar ons bezoek zich verbaasde over de afmetingen van het gebouw en de wat droevige kleurstelling van de binnentuin. Yulius had een mooi blikje Dortse schapenkoppen meegebracht: erg lekkere koekjes, die de dag niet overleefden. Op zich is het een geruststelling om de verhalen van een andere cliëntenraad te horen. Problemen zijn veelal hetzelfde: te laat ingelicht worden over ontwikkelingen, op heel korte termijn een advies moeten geven, moeten leuren om informatie, haperende inzet van ervaringsdeskundigen. De bezuinigingen spelen echter bij Yulius iets minder een hoofdrol, omdat die organisatie heel veel huizen voor beschermd wonen onder haar beheer heeft, waar de reorganisatie een veel geringere impact had. Al die huizen en afdelingen maken echter dat Yulius zo´n 37 (!) locale cliëntenraden heeft, en er dus veel meer cliënten betrokken zijn bij de medezeggenschap dan bij Rivierduinen. Bij Yulius is de ondersteuning gelukkig niet wegbezuinigd. De mensen van Yulius melden dat zij veel aan deskundigheidsbevordering voor de raad doen en regelmatig landelijke bijeenkomsten bijwonen. Wij hopen hen daar vaak tegen te komen.

6. Deelnemerscommissie Movens

De Deelnemerscommissie komt op voor de belangen van de bezoekers van DAC Movens en de taakwerkers van de diverse werkprojecten. De Deelnemerscommissie Movens is onderdeel van de Cliëntenraad van Duin- en Bollenstreek/Leiden. De Deelnemerscommissie overlegt regelmatig met de manager van Movens en brengt gevraagd en ongevraagd advies uit.

Vrijwel alle aandacht van de DC ging dit jaar uit naar de verhuizing van DAC Movens van de Flevoweg in Leiden naar twee huizen van de buurt in Leiden. Een deel ging naar het buurthuis “Op eigen wieken” in de Merenwijk, een ander deel naar buurthuis “De Kooi”, in Leiden Noord. De verhuizing ging met veel onrust onder de deelnemers gepaard. De verbouwingen in De Kooi, waar onder andere een nieuwe keuken moest worden geinstalleerd en de muziekruimte van geluidsisolatie moest worden voorzien, duurde langer dan gepland. Vervolgens werd de DC overvallen door een stevige prijsverhoging van de koffie en de maaltijden, waarvoor geen advies was gevraagd, terwijl voedselaangelegenheden volgens WMCZ artikel 3.xx verzwaard adviesplichtig zijn. Dit werd een slepende kwestie, die op het moment van schrijven nog niet naar bevrediging is opgelost.

De verhuizing heeft een onverwacht gunstig effect voor de bezetting van de DC gehad. Met alle perikelen rond de verhuizing was de DC namelijk heel zichtbaar op de werkvloer en dat heeft wel zes deelnemers verleid om zich bij de commissie aan te sluiten. De medezeggenschap is bij hen in goede handen.

Een uitgebreid jaarverslag van de Deelnemers Commissie vindt u elders op deze website.

Op het Bavo-terrein verzamelen zich de voorlopers van het Landschap Onderhoud Project (LOP) van Movens

7. Platform Samenwerken Leiden

In 2013-2014 start het landelijk project Mensen Met Mogelijkheden (MMM). Dit project wordt uitgevoerd in opdracht van de ministeries Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid Welzijn en Sport; de VNG; LPGGZ; GGZ Nederland; Verbond van Verzekeraars; UWV en de werkgeversvereniging VNO-NCW/MKB.
Binnen MMM zijn 21 beroepsgroepen, waaronder Sociaal Psychiatrisch en Arbo-Verpleegkundigen; Arbeids- en Organisatiedeskundigen; loopbaan-/ werk-/trainerbegeleiders; Arbeids- en Bedrijfsgeneeskundigen; Verzekeringsartsen met elkaar in gesprek gegaan over het begeleiden van mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Onderwerpen waar aandacht aan is besteed zijn bijvoorbeeld arbeid als middel tot of behoud van herstel van mensen met een psychische kwetsbaarheid, het begeleiden vanuit mogelijkheden/wensen van mensen met een psychische kwetsbaarheid, overweging/keuze om (ook) naast de ander (professional/patiënt) te staan.

In het plan voor structurelere samenwerking GGZ /UWV zoals in 2015 overeengekomen is MMM partner.

Platform Samenwerken
Myla Barendregt en Ruud Nijsten namen deel aan MMM. Bij afronding van de drie bijeenkomsten formuleerden ze een missie om het landelijk project in Leiden door te ontwikkelen: tussen 2014 en 2024 willen ze honderd bedrijven in de Leidse regio bereid vinden mensen met een langdurige geschiedenis GGZ en arbeid te verbinden. Om hun missie te verwezenlijken richtten ze het Platform Samen Werken Leiden op. Vanuit het Platform Samenwerken enthousiasmeren en inspireren ze onder andere bedrijven en organisaties om voor mensen met een langdurige psychische kwetsbaarheid een arbeidsplek binnen hun bedrijf te overwegen.

2015
Het platform organiseert in samenwerking met MOVENS/UWV een voorlichtingsbijeenkomst voor mensen met een achtergrond in de GGZ; Platformbijeenkomsten en een casusbespreking met UWV, re-integratiebureau en manager GGZ. Ze nemen deel aan het GIDS-netwerk; Münchhausen Beweging Leiden; stuurgroep MMM; Lectoraat GGZ van de Hogeschool Leiden. Tevens worden relaties opgebouwd bij gemeente; UWV; Zorgverzekeraar; GGZ-Rivierduinen; Transparant; werkgevers.

Tot slot heeft een kandidaat via een proefplaatsing bij een werkgever een arbeidscontract voor bepaalde tijd gekregen, bieden ze in samenwerking met een trajectbegeleider een kandidaat werkervaring bij Platform-bijeenkomsten en begeleiden ze een paar mensen individueel.

Tot slot
Denkend, schrijvend, werkend aan of pratend over arbeid voor mensen met een langdurige geschiedenis in de GGZ blijkt het realiseren en in stand houden van resultaat steeds opnieuw een kwestie van bewustwording, betrokkenheid, samenwerking, verantwoording nemen/dragen, blijven zoeken, uitproberen, in gesprek zijn, vol houden, creativiteit, verbinden, vooraan beginnen. Los van individuele situaties geldt dit voor alle betrokkenen: werkgevers, overheid, verzekeraars, zorg-/onderwijsinstellingen, professionals, Leidse burgers, mensen met achtergrond in GGZ (en eventueel hun familie/vrienden), belangenverenigingen.

Ook voor 2016 zijn interessante ontwikkelingen over het Platform Samenwerken te vertellen. Wil je niet wachten op het jaarverslag 2016 van de Cliëntenraad, kijk dan af en toe eens op Facebook/Twitter of maak een afspraak met Myla en Ruud: pfsamenwerken@gmail.com .

https://www.facebook.com/PlatformSamenWerken
@pfsamenwerken #GAenG071

8. Contact met de achterban

De cliëntenraad vertegenwoordigt de belangen van alle cliënten van het centrum Duin- en Bollenstreek/Leiden. De cliëntenraad is echter geen klachtencommissie en kan niet veel doen voor cliënten die met een individuele klacht bij ons aankloppen. Niettemin begint de signalering van structurele klachten natuurlijk met het signaleren van individuele klachten en we horen dus graag waar mensen mee zitten. Gelukkig weten cliënten en hun familie ons steeds vaker te vinden. Het feit dat ons kantoor zich pal naast het kantoor van de PVP en de geestelijk verzorger bevindt, draagt daar zeker aan bij.

Deze centrale positie is een voordeel, want door steeds kortere behandelingen en de toegenomen ambulantisering is het steeds lastiger om de achterban te bereiken. De cliëntenraad probeert zoveel mogelijk mensen te bezoeken, op de klinieken en in de beschermde woonvormen, maar beseft daar een volkomen ontoereikende bezetting voor te hebben. De foldertjes in de wachtkamers zijn iedere keer weer weg, dus we gaan ervan uit dat ze gelezen worden. Soms geven we een stapeltje folders mee met een wijjkteam om ze aan de cliënten te geven, maar we zitten bijvoorbeeld nog niet standaard in het informatiepakket dat de nieuwe cliënten krijgen uitgereikt.

Ook via de website www.clientenraden-rivierduinen.nl kan de cliëntenraad informatie over de activiteiten kwijt. Daarnaast hebben we het geluk dat ons kantoor uitkijkt op de parkeergarage van Rijnveste. Het grote raam gebruiken we als prikbord om passerende cliënten attent te maken op ons bestaan. Daarnaast hangen we er affiches van de afdeling preventie waarop cursussen en bijeenkomsten van Rivierduinen worden aangekondigd en activiteiten voor cliënten van de ggz, georganiseerd door de ketenpartners.

9. Financiën

In financieel opzicht was 2015 een voorlopig dieptepunt. Een van de vele Directeuren Algemene Zaken die het afgelopen jaar ons centrum mocht leiden, weigerde categorisch om voor meer dan 12 raadsleden de vacatiegelden te betalen. Uit solidariteit met plots boventallige leden heeft de cliëntenraad na rijp beraad besloten hun werk voor de cliënten dan maar gratis te doen en genoegen te nemen met alleen een reiskostenvergoeding (en af en toe een stroopwafel).

Uitgaven in 2015:

Vervoer – De cliëntenraad kan trots melden dat hij in 2015, naast een immense hoeveelheid aan fietskilometers, zo'n € 80,- per week heeft besteed aan kaartjes voor bussen, treinen en regiotaxi's, om cliënten en projecten in de hele regio te bezoeken.

Drukkosten – Het jaarverslag van 2014 is nog heel ouderwets gedrukt, à raison van € 172,- voor 50 stuks.

Website – Hosting van onze onvolprezen website <www.clientenraden-rivierduinen.nl>: € 166,-

Abonnementen – De cliëntenraad had jarenlang een abonnement op het Maandblad Geestelijke Volksgezondheid (MGV) dat echter in 2015 op de eerbiedwaardige leeftijd van 70 jaar ophield te bestaan: € 0,00.

Cursussen – Hoewel er geld was voor deskundigheidsbevordering, heeft het ontslag van onze ondersteuners tot een zekere lethargie geleid. Wat heeft het voor zin deskundig te zijn als je toch niet serieus genomen wordt? Zelfs het jaarlijkse etentje is in onverschilligheid verdronken.

Totaal – En daarmee werd 2015 voor de organisatie een supergoedkoop jaar, waarin de uitgaven voor de cliëntmedezeggenschap ver onder de begroting zijn gebleven.

Een auto met chauffeur – is dat ook car poolen?

10. De Cliëntenraad in cijfers

Op 1 januari 2015 telde de clientenraad achttien leden.
Op 31 december 2015 telde de clientenraad negen leden.

Coach/ondersteuners tot oktober 2015: Jolanda Lemstra en Bart Smith

Vergaderingen in 2015
De cliëntenraad Duin- en Bollenstreek/Leiden heeft elf keer vergaderd, waarvan zes keer met de directie.

Datum	*Voornaamste agendapunten:*
10 februari, met directie	Uitleg LEAN; weggeefwinkelfeest
17 maart	Plotseling ontslag DAZ; ontruimingsplan Rijnveste
14 april, met directie	Kennismaking DAZ; IHT voorlichting; verhuizing Movens
21 mei	Stand van zaken met betrekking tot de ondersteuning
9 juni, met directie	Advies Movens en Fit your body; BOR/TOR onderzoek
23 juni	Brainstormsessie over de ondersteuning met CCR
21 juli	Stand van zaken zorgfunctie-werkgroepen
11 augustus, met directie	Harmonisatie vacatiegelden; huisregels Movens; sleutels ouderenafdeling
13 oktober, met directie	Dr Peer van der Helm, Hogeschool Leiden, presenteert vragenlijst agressie; reacties wachtkamertour; budget cliëntenraad
10 november	Visie op voedsel; opvang asielzoekers; begroting
8 december, met directie	Zelfregiecentrum; doppenactie voor stichting hulphond; “Mister Bemoeizorg” Henrie Henselmans wordt nieuwe Bestuurder; parkeren per minuut

Medezeggenschapdagen
Daarnaast is de raad nog drie keer bijeen gekomen (23/1, 7/4, 14/9) om de toekomst van de cliëntenraad te bespreken tijdens zogenaamde ‘medezeggenschapsdagen’. In totaal zijn over een periode van anderhalf jaar 12 medezeggenschapsdagen georganiseerd.

Contact met de cliëntenraad
Kantoor: Kamer A 0.18 in Rijnveste, Sandifortdreef 19, 2333 ZZ Leiden
Op dinsdag-, donderdag- en vrijdagmiddag staat de deur van ons kantoor open voor alle cliënten.
Op overige dagen op afspraak.

Telefoon: 071 – 890 76 49 -- De voicemail wordt regelmatig teruggeluisterd
E-mail: cliëntenraad.leiden@rivierduinen.nl
Website: www.clientenraden-rivierduinen.nl